

COMMISSIE VOOR DE VOLKSGEZONDHEID, HET LEEFMILIEU EN DE
MAATSCHAPPELIJKE HERNIEUWING

van

DINSDAG 13 MAART 2019

Voormiddag

Samengevoegde vragen van:

- mevrouw Nahima Lanjri aan de minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's, Landbouw en Maatschappelijke Integratie, belast met Grote Steden, over "de samenwerking met privébedrijven bij onderzoek naar uitkeringsfraude" (nr. 28407)
- [mevrouw Valerie Van Peel aan de minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's, Landbouw en Maatschappelijke Integratie, belast met Grote Steden, over "het onderzoek naar buitenlandse activa in het kader van de middelentoets door privébedrijven" \(nr. 28429\)](#)
 - o [Antwoord minister](#)
 - o [Repliek](#)

Nahima Lanjri (CD&V): Mijnheer de minister, ik stel deze vraag in opvolging van mijn vraag van mei 2018. Die vraag ging toen over het feit dat het OCMW van Antwerpen een privébedrijf had gelast om uitkeringsfraude op te sporen. U hebt toen geantwoord dat u uw diensten de opdracht zou geven om een juridische analyse te maken van de onderaanbesteding van het sociaal onderzoek aan een derde, een privéspeler.

Op vrijdag 18 januari verscheen in de media dat het juridisch onderzoek van uw diensten had aangetoond dat het onwettig is om het sociaal onderzoek door OCMW's uit te besteden aan derden. Dergelijke uitbestede onderzoeken, zoals dewelke het Antwerpse OCMW liet uitvoeren door het Nederlandse bedrijf Soza Xpert, maken een schending uit van het beroepsgeheim en zijn dus onwettig. Ik had vorig jaar al aangegeven dat ik dat vermoedde.

Het moet wel duidelijk zijn dat fraude, zowel sociaal als fiscaal, altijd hard moet worden aangepakt. Ik denk dat u die mening deelt. Er mag geen misbruik zijn. De middelen voor het leefloon moeten toekomen aan de mensen die dat het meest nodig hebben.

De overheid moet wel zelf de wetten naleven en moet de fraude aanpakken op een juridisch sluitende manier. Ik heb reeds enkele denksporen aan u voorgelegd, die zouden toelaten om op een legale manier de uitkeringsfraude nog beter op te sporen. Zo denk ik dat het opsporen van fraude op grond van dubbelbelastingverdragen wel juridisch sluitend is, wat bovendien ook volledig onder de bevoegdheid van de overheid valt, zonder dat men taken aan private partners hoeft uit te besteden.

Ook het denkspoor dat vorig jaar door de regering werd gelanceerd om een federaal fraudebureau op te richten, is interessant. U antwoordde vorig jaar dat u die twee en ook andere denksporen om misbruik op een wettelijke manier aan te pakken, zou onderzoeken.

Mijnheer de minister, hoe is het onderzoek naar de Antwerpse aanpak precies verlopen? Wat bleek uit dat onderzoek? Hoe pakte men het juist aan in Antwerpen? Wat was wettig en wat onwettig? Blijkbaar was het bestuur pas bereid om te stoppen, toen u ermee dreigde naar de rechtbank te stappen. Klopt dat? Kunt u wat meer toelichting geven?

Welke instrumenten hebt u onderzocht die op een legale manier zouden bijdragen tot een verbetering van de strijd tegen uitkeringsfraude? Hebt u reeds stappen gezet in de strijd tegen de uitkeringsfraude?

U zei vorig jaar ook dat u vastberaden was om de piste van het federaal fraudebureau te onderzoeken. Dat was beslist op begrotingsconclaf van maart 2018. Heeft de regering reeds stappen gezet om een dergelijke fraudebureau op te richten? Wat is hiervan de stand van zaken?

Wat heeft uw onderzoek opgeleverd in verband met de dubbelbelastingverdragen? Bent u het met mij eens dat we via dergelijke verdragen de fraude beter kunnen opsporen?

Voormalig minister van Financiën Johan Van Overtveldt was de piste van de dubbelbelastingverdragen ook genegen. Hij heeft dat werk helaas niet kunnen afmaken. Hebt u reeds samen gezeten met zijn opvolger, minister Alexander De Croo, om de strijd tegen fraude via dubbelbelastingverdragen aan te pakken?

Welke stappen zijn reeds gezet op dat vlak?

Welke stappen zullen er nog worden gezet?

Zullen de gegevens die daaruit voortvloeien, ook door de maatschappelijke werkers van de OCMW's kunnen worden gebruikt als zij een middelenonderzoek doen bij mensen die een leefloon aanvragen, of reeds een leefloon hebben?

Als dat het geval is, kunnen de OCMW-medewerkers op die manier zelf op een wettelijke manier checken of klanten inkomsten hebben uit het buitenland?

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer de minister, ik volg een paar van de invalshoeken van collega Lanjri, vooral wanneer zij vraagt naar alternatieven.

Wat ik natuurlijk niet deel, is het jippie-jajeestemming van ik had gelijk; Antwerpen is te ver gegaan. Ik denk dat een grootstad als Antwerpen terecht heeft gezocht naar een manier, die dan blijkbaar federaal door u niet mogelijk wordt gemaakt, om na te gaan of klanten die in het buitenland eigendommen konden hebben, fraude aan het plegen waren op de kap van de echte kansarmen in ons land.

Ik heb er helemaal geen jippie-ja-jeegevoel bij dat daaruit is gebleken dat dat volgens de huidige wetgeving niet wettelijk is. Wat ik al helemaal stuitend vind, is dat, zoals ik van collega Lanjri hoor, u als minister Antwerpen afdreigt in plaats van met een alternatief te komen.

De feiten blijven immers dezelfde. Het is maar logisch dat er een fatsoenlijk middelenonderzoek wordt gevoerd wanneer iemand op onze openbare onderstand wil rekenen en een leefloon wil ontvangen. Het aantal leeflonen gaat trouwens in steeds stijgende lijn.

Het is maar logisch dat wordt nagegaan of mensen daar wel recht op hebben en of ze geen andere rekeningen of eigendommen in het buitenland hebben. Waarom is dat zo logisch? Dat is omdat het

geld nu eenmaal niet aan de bomen groeit. Ik zou heel graag hebben dat het geld zou gaan naar de mensen die het echt nodig hebben. Dat is de logica zelve.

Dat Antwerpen daarin, met het aantal leeflonen, dat het heeft, heeft geprobeerd wat het kan, vind ik eigenlijk bewonderenswaardig. Dat een federale regering, wanneer blijkt dat dat niet wettelijk kan, geen alternatief zoekt, maar alleen maar is gespitst op het tegenhouden van een initiatief dat van onderuit is gegroeid, vind ik minder bewonderenswaardig.

Hoe wil u die sociale fraude dan aanpakken? Ik hoor hier wel over de dubbelebelastingverdragen, maar het is bekend dat die niet met alle landen kunnen worden gesloten. Er zijn zelfs landen waar er geen kadasters bestaan en daar kan men er dus niet aan beginnen.

Dat federaal fraudebureau klinkt wel goed, maar wanneer zal dat er komen? Die zullen trouwens net dezelfde procedure volgen als de privéagentschappen. Die laatsten werken trouwens in Nederland met heel veel succes. Voor mij lijkt het dus evident dat er wetgeving moet komen die de aangeklaagde werkwijze gewoon mogelijk maakt. Wat heeft die immers nog met beroepsgeheim te maken? Men gaat gewoon feiten zoeken en bekijkt waar mensen misschien middelen verstoppt hebben.

Mijnheer de minister, ik heb u trouwens al vaker gevraagd om ook de maatschappelijk assistenten bij de OCMW's toegang te geven tot de rekeningen van hun klanten. Vandaag hebben ze dat niet. Als een klant zegt slechts een rekening zegt te hebben, waarvan hij het saldo heeft, dan moet men het daarmee doen. Het is echter heel gemakkelijk om een nog een andere rekening te openen met een heel ander saldo.

Ik vraag hier al jaren om en minister Van Overtveldt was bereid daaraan mee te werken, maar vandaag bestaat de regeling nog steeds niet. In plaats van te focussen op Antwerpen, waar men ten minste geprobeerd heeft de fraude aan te pakken, zou men beter focussen op het opsporen van de fraude, zodat het geld kan gaan naar de mensen die het verdienen en nodig hebben.

Minister Denis Ducarme: Mevrouw Lanjri, mevrouw Van Peel, allereerst herhaal ik dat ik mij volledig inzet voor de bestrijding van sociale fraude. Dat moet wel gebeuren in overeenstemming met de wetgeving en de grondrechten.

Wat het onderzoek van de werkwijze van het OCMW van Antwerpen betreft, laat ik het volgende opmerken.

Na kennisname van de beslissing van het OCMW van Antwerpen om het onderzoek naar buitenlands onroerend vermogen toe te wijzen aan een externe privéfirma, heb ik mijn administratie de opdracht gegeven om die werkwijze te onderzoeken. Uit de grondige juridische analyse van mijn administratie bleek dat de uitbesteding aan een privédetective van een deel van het sociaal onderzoek, met name het vermogensonderzoek in het buitenland, in strijd is met de organieke OCMW-wet en het beroepsgeheim. In de organieke OCMW-wet wordt namelijk uitdrukkelijk ingeschreven dat het exclusief aan een maatschappelijk werker toekomt om het geheel van het sociale onderzoek te voeren.

Mijn administratie heeft het OCMW van Antwerpen hiervan op de hoogte gebracht en heeft aangemaand om een einde te maken aan die onwettige praktijk. Zo niet zou het dossier overgelegd worden aan de procureur des Konings. Als reactie op dat schrijven heeft de voorzitter van het OCMW van Antwerpen bevestigd dat het OCMW geen beroep meer zal doen op een externe firma.

De Ministerraad van 30 maart 2018 heeft aan het comité voor fraudebestrijding de opdracht toevertrouwd om de maatregelen te onderzoeken die genomen kunnen worden in de strijd tegen de fraude met buitenlands onroerend en roerend vermogen.

Mijn administratie heeft actief deelgenomen aan het comité, dat wordt gecoördineerd door de minister bevoegd voor de strijd tegen de sociale fraude, Philippe De Backer. Mijn kabinet werkt volledig mee aan de implementatie van de voorstellen van de werkgroep.

Er worden drie assen overwogen. Er is, ten eerste, de verbetering van de uitwisseling van gegevens van de fiscale aangifte en de toekomstige versie van de databank van de bankrekeningen via de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Ik hecht veel belang aan de verdere ontwikkeling van de gegevensstromen ter beschikking van de OCMW's, onder meer met het oog op de toegang tot het buitenlands onroerend vermogen, aangegeven bij de FOD Financiën. Ten tweede is er de integratie van de finaliteiten inzake de sociale bijstand in de internationale verdragen, die al bestaan of waarover nog moet worden onderhandeld. In dat kader heeft mijn administratie contact gehad met Nederland met het oog op de gegevensuitwisseling inzake onroerend vermogen. Ten derde is er een analyse bezig van de haalbaarheid in België van een systeem dat in Nederland bestaat en waarin wordt gebruikgemaakt van een multidisciplinair coördinatiecentrum voor de internationale uitwisseling van informatie over fraude.

Nahima Lanjri (CD&V): Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. Het betreft een complex en belangrijk probleem. Ik heb nooit, niet vorig jaar en ook niet nu, hoera geroepen. Ik heb altijd gezegd dat het misbruik van middelen die bedoeld zijn voor de zwaksten, niet kan, dat die middelen wel degelijk de zwaksten moeten toekomen en dat elke vorm van misbruik moet worden aangepakt. Het is dan heel logisch dat de overheid ook de strijd tegen fraude zelf op een wettelijke manier aanpakt.

Men kan niet verwachten dat een burger de wet naleeft, als de overheid dat zelf niet doet. Dat heb ik vorig jaar gezegd.

Ik heb toen al gezegd dat de werkwijze in strijd was met de organieke wet op de OCMW's en dat het beroepsgeheim wordt geschonden. Dat blijkt nu ook uit het onderzoek, dat u hebt gevoerd.

Het belangrijkste is dat wij nu weten hoe we het wel moeten aanpakken. Ik begrijp dat er nu drie denksporen zijn. Het is belangrijk dat die derde piste, om een federaal fraudebureau op te richten waar de OCMW-medewerkers hun informatie kunnen halen, nader wordt onderzocht en dat het bureau er zo snel mogelijk komt.

Ik besef dat de regering in lopende zaken is, maar er kan voort werk van zo'n bureau worden gemaakt, zodat het er de volgende legislatuur zo snel mogelijk van start gaat en elke vorm van misbruik kan worden aangepakt.

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer de minister, wetten zijn er om veranderd te worden. Zeggen dat iets niet wettelijk is, dan kunnen wij hier allemaal naar huis gaan. Ik vind dat een flauw argument.

Ik heb er een dubbel gevoel bij dat er een werkgroep komt: enerzijds ben ik blij dat die er komt; anderzijds ben ik niet blij, want dat betekent meestal in ons huis hier dat wij nog jaren zullen werken aan een oplossing, terwijl het geen nieuw probleem betreft. Toen er op een bepaald moment naar Antwerpen werd gekeken, dan had er meteen al een werkgroep moeten worden opgestart.

Ik vraag al vier jaar naar de uitwisseling van informatie over het aantal rekeningen. Het is heel gemakkelijk om dat toe te laten en dat heeft niets met beroepsgeheim te maken. Er zijn daarvoor voldoende ICT-mogelijkheden. Ik begrijp niet waarom een werkgroep zich daar nog eens over moet buigen.

Het Nederlands model bestaat en werkt; dat is te kopiëren. Ik begrijp niet waarom er daarover ook een werkgroep moet gaan.

Wat ik hier weer mis, is daadkracht. Als er dan eens een bestuur wat daadkracht toont, dan wordt daarover meteen heel minachtend gedaan. Dat gevoel deel ik dus niet.

Het incident is gesloten.